

Tisková zpráva

Občané o hospodářské situaci ČR a o životní úrovni svých domácností – léto 2024

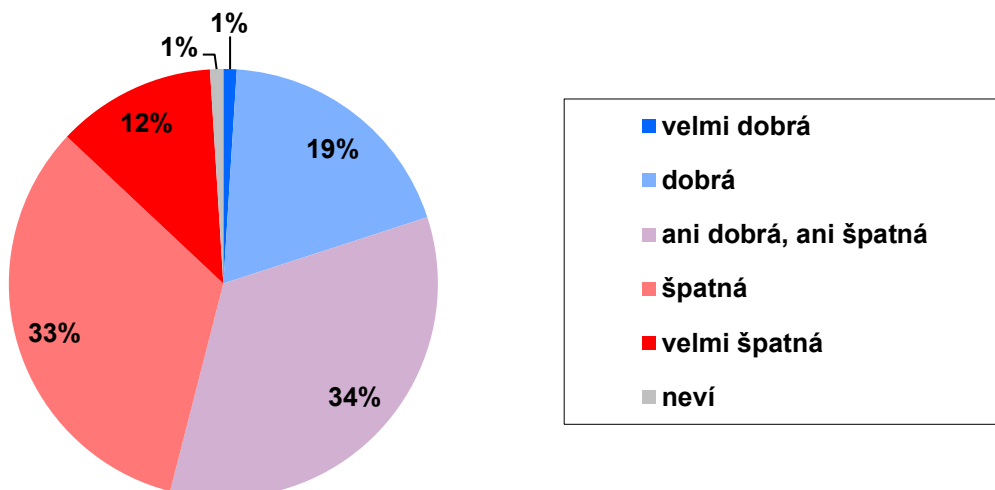
- 20 % občanů hodnotí současnou ekonomickou situaci ČR jako dobrou, 45 % ji vnímá jako špatnou a 34 % ji pokládá za „ani dobrou, ani špatnou“.
- Více než třípětinová většina (64 %) české veřejnosti hodnotí životní úroveň své domácnosti jako dobrou, 27 % ji pokládá za „ani dobrou, ani špatnou“ a 9 % ji vnímá jako špatnou.

Zpracoval:
Jan Červenka
Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.
Tel.: 210 310 586; e-mail: milan.tucek@soc.cas.cz

V šetření realizovaném v letních měsících roku 2024 CVVM SOÚ AV ČR položilo všem dotázaným dvě otázky týkající se hodnocení současné ekonomické situace v ČR a hodnocení životní úrovně jejich domácností.

Graf 1: Hodnocení současné ekonomické situace v ČR (%)¹

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost 10. 6. – 27. 8. 2024, 922 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

Z výsledku šetření vyplývá (viz graf 1), že pětina (20 %) české veřejnosti hodnotí současnou ekonomickou situaci v zemi pozitivně, když 1 % ji označilo za „velmi dobrou“ a 19 % za „dobrou“. Necelá polovina (45 %) lidí hodnotí současnou ekonomickou situaci nepříznivě, když 33 % ji charakterizovalo jako „špatnou“ a 12 % jako „velmi špatnou“. Třetina dotázaných (34 %) občanů pak považuje současnou ekonomickou situaci v ČR za „ani dobrou, ani špatnou“.

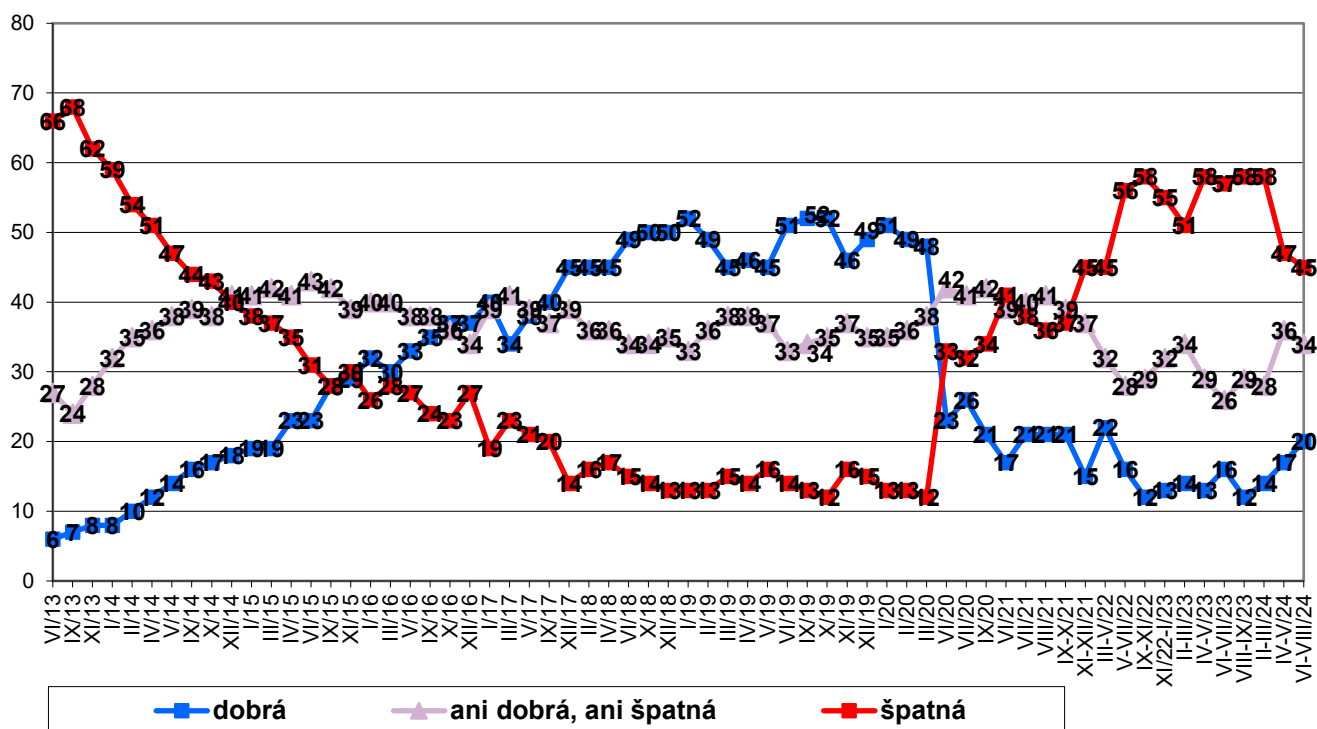
Z časového srovnání, které nabízí graf 2, vyplývá, že oproti poslednímu předchozímu šetření z dubna a května 2024 se hodnocení ekonomické situace statisticky významně neposunulo, když zaznamenané změny nepřekročily rámec možné výběrové chyby, ale oproti výsledkům šetření z prvního čtvrtletí tohoto roku a i proti všem předcházejícím šetřením z období od poloviny roku 2022 do konce roku 2023 se současné hodnocení zřetelně zlepšilo, když podíl

¹ Znění otázky: „Jak byste hodnotil současnou ekonomickou situaci v naší zemi? Je podle Vás velmi dobrá, dobrá, ani dobrá, ani špatná, špatná, velmi špatná?“

negativního hodnocení z 58 % v únoru a březnu 2024 klesl v aktuálním výzkumu o 13 procentních bodů a naopak podíl kladného hodnocení se ve stejné době o 6 procentních bodů zvýšil.

Data od roku 2013 pak zachycují výrazný trend poklesu kritických hodnocení a nárůstu pozitivních až do ledna 2019, pak během roku 2019 víceméně stabilní situaci (kolem poloviny lidí hodnotilo ekonomickou situaci jako dobrou, třetina jako ani dobrou, ani špatnou a o trochu více než desetina jako špatnou). V červnu 2020 došlo k prudkému zlomu, co se týče pozitivního hodnocení (pokles na čtvrtinu odpovědí) i negativních odpovědí (zvýšení na zhruba třetinu). Následně negativní hodnocení víceméně trvale rostlo až do roku 2022 a pak se až do první čtvrtiny roku 2024 stabilně drželo na úrovni těsně pod hranicí 60 % dotázaných. Aktuální výzkum pak potvrdil a dokonce i mírně zvýšil výrazný posun k lepšímu hodnocení zaznamenaný v dubnu a květnu letošního roku.

Graf 2: Hodnocení současné ekonomické situace v ČR – časové srovnání (%)

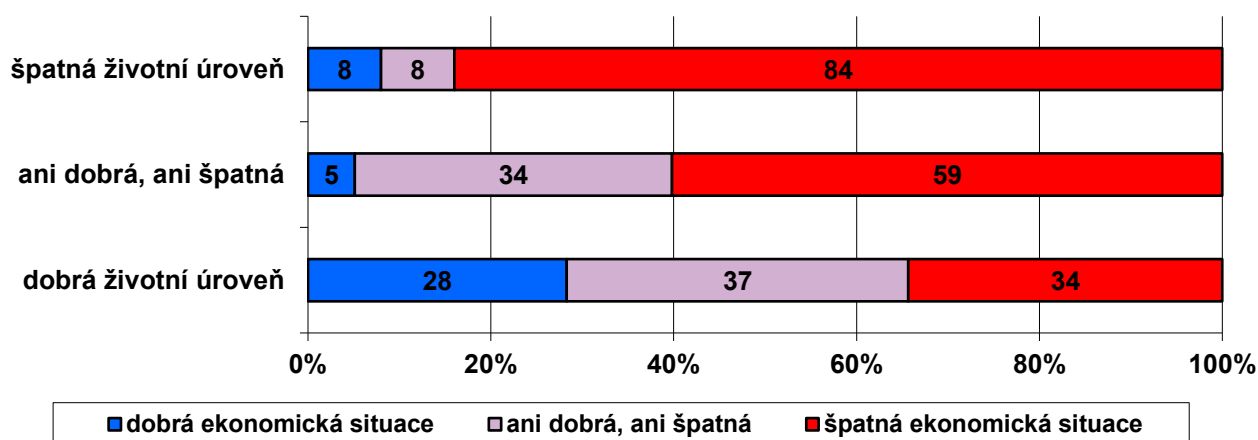

Pozn.: Dopočet do 100 % tvoří odpovědi „neví“, kategorie „dobrá“ zahrnuje součet podílů „velmi dobrá“ a „dobrá“, kategorie „špatná“ je součtem podílů „špatná“ a „velmi špatná“.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost.

Podrobnější analýza ukázala, že optimismus v hodnocení současné ekonomické situace narůstá se zlepšující se subjektivně hodnocenou životní úrovní respondenta (viz graf 3) a rovněž se zvyšující se spokojeností s vlastním životem, se zvyšující se spokojeností s politickou situací v ČR, s rostoucím vzděláním a s posunem od levice k pravici při sebezaražování na pravolevé škále politické orientace. Velké rozdíly v hodnocení jsou spojené s důvěrou k vládě: ti, co vládě důvěřují, hodnotí ekonomickou situaci z 50 % jako dobrou a z 12 % jako špatnou, ti, co vládě nedůvěřují, uvádějí pozitivní hodnocení v 10 % případů, podle 57 % z nich je situace špatná. Podobné rozdíly jsou u voličů vládních a opozičních politických stran. Voliči koalice SPOLU hodnotili situaci jako dobrou v 46 % případů a špatnou v 13 % a voliči koalice Pirátů a STAN v 35 % ji mají za dobrou a v 22 % za špatnou. Naproti tomu ti, co volí ANO, tak v 10 % případů ekonomickou situaci hodnotí jako dobrou a v 62 % jako špatnou, u KSČM byl tento poměr 9 % k 67 % a u SPD 12 % k 70 %. Relativně kritičtější jsou i rozhodní nevoliči (8 % k 58 %).

Graf 3: Hodnocení současné ekonomické situace v ČR podle životní úrovně domácnosti (%)

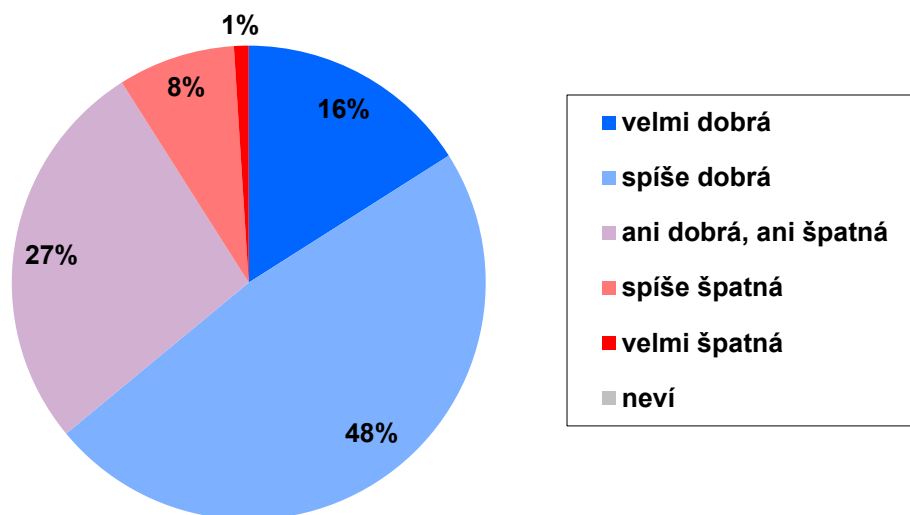

Pozn.: Dopočet do 100 % tvoří odpovědi „neví“, kategorie „dobrá“ zahrnuje součet podílů „velmi dobrá“ a „dobrá“, kategorie „špatná“ je součtem podílů „špatná“ a „velmi špatná“.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost 10. 6. – 27. 8. 2024, 922 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

Druhá otázka se týkala hodnocení životní úrovně samotných domácností, v nichž respondenti žijí.

Graf 4: Subjektivní hodnocení životní úrovně vlastní domácnosti² (%)

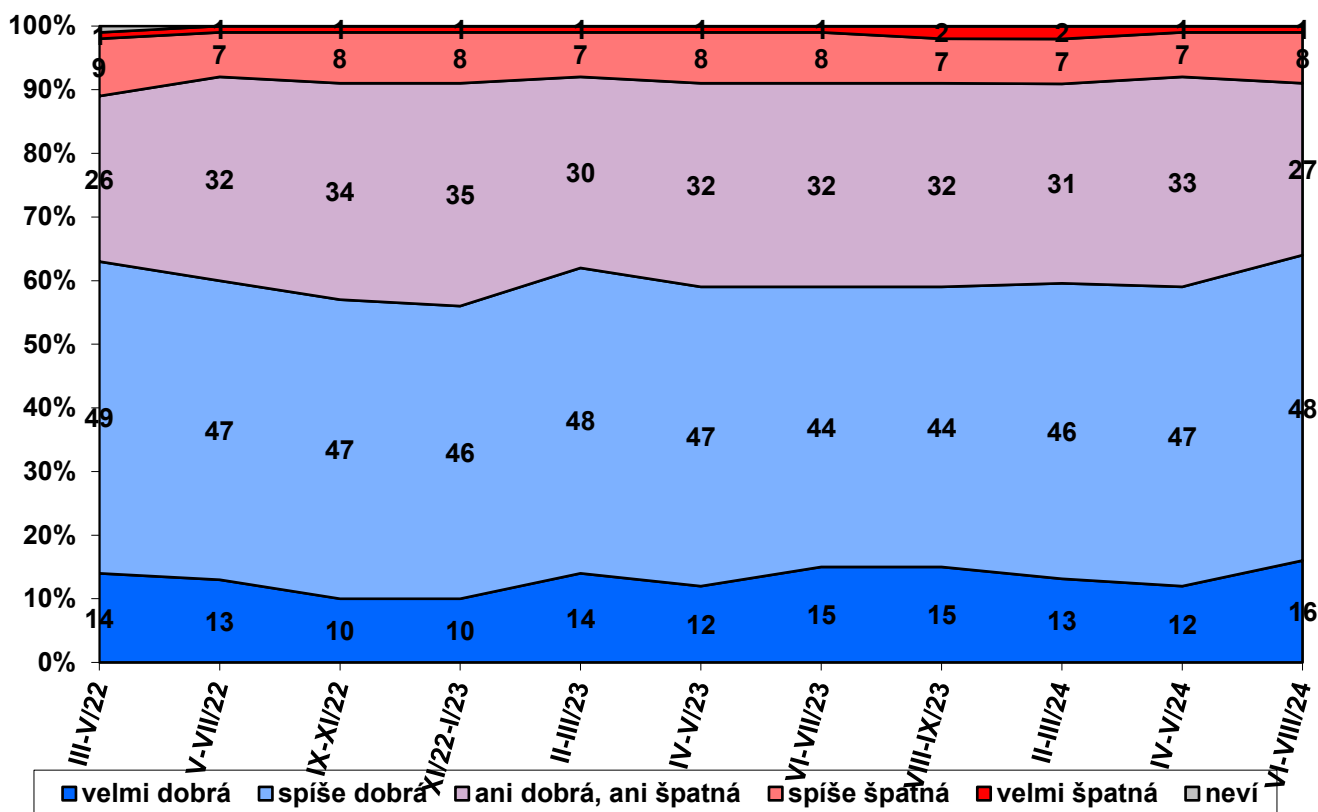

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost 10. 6. – 27. 8. 2024, 922 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

Jak ukazují výsledky v grafu 4, více než tři pětiny (64 %) lidí mají podle vlastního vyjádření dobrou životní úroveň své domácnosti, z toho 16 % ji hodnotí jako „velmi dobrou“ a 48 % jako „spíše dobrou“. Naopak za špatnou považuje životní úroveň své domácnosti 9 % občanů, když 8 % ji označilo za „spíše špatnou“ a 1 % za „velmi špatnou“. Více než čtvrtina (27 %) lidí pak životní úroveň své domácnosti charakterizuje jako „ani dobrou, ani špatnou“.

² Znění otázky: „Považujete životní úroveň Vaší domácnosti za velmi dobrou, za spíše dobrou, ani dobrou, ani špatnou, za spíše špatnou, nebo za velmi špatnou?“

Graf 5: Subjektivní hodnocení životní úrovně vlastní domácnosti – časové srovnání (%)

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost.

Jak ukazují údaje zachycené v grafu 5, oproti předchozímu výzkumu z dubna a května letošního roku se hodnocení životní úrovně vlastní domácnosti zlepšilo, když podíl jejího pozitivního hodnocení se o 5 procentních bodů zvýšil, a to na úkor hodnocení „ani dobrá, ani špatná“, jehož podíl zaznamenal šestibodový pokles. Aktuální výsledek je nejlepší od začátku roku 2022, i když v březnu a dubnu 2022 a ještě i v únoru a březnu 2023 byly zaznamenány výsledky statisticky srovnatelné.

Hodnocení životní úrovně vlastní domácnosti se zlepšuje s rostoucím příjmem či stupněm dokončeného vzdělání respondenta a rovněž s rostoucí spokojeností s vlastním životem, jakož i s ekonomickou a politickou situací v ČR. S rostoucím věkem se mírně zhoršuje. Z hlediska politické orientace se hodnocení životní úrovně vlastní domácnosti zlepšuje s posunem ve směru od levice k pravici. K respondentům lépe hodnotícím svou životní úroveň patří absolventi vysokých škol, mladší respondenti ve věku 15 až 29 let, studenti, podnikatelé a samostatně činní, vysoce kvalifikovaní odborní nebo vedoucí pracovníci, lidé důvěřující vládě a voliči koalic SPOLU a Pirátů a STAN. Skupiny vnímající svou životní úroveň méně příznivě tvoří respondenti se základním nebo středoškolským vzděláním a vyučením bez maturity, nezaměstnaní, lidé pracující v dělnických profesích, rozhodní nevoliči a ti, kdo nedůvěřují vládě.

Technické parametry výzkumu

<i>Výzkum:</i>	<i>Naše společnost, v24-06</i>
<i>Realizátor:</i>	<i>Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.</i>
<i>Projekt:</i>	<i>Naše společnost – projekt kontinuálního výzkumu veřejného mínění CVVM SOÚ AV ČR</i>
<i>Termín terénního šetření:</i>	<i>10. 6. – 27. 8. 2024</i>
<i>Výběr respondentů:</i>	<i>Kvótní výběr</i>
<i>Kvóty:</i>	<i>Kraj (oblasti NUTS 3), velikost místa bydliště, pohlaví, věk, vzdělání</i>
<i>Vážení dat:</i>	<i>Vzdělání X NUTS 2, věk X NUTS 2, pohlaví X kraj, velikost místa bydliště X věk, vzdělání X věk</i>
<i>Zdroj dat pro kvótní výběr a vážení dat:</i>	<i>Český statistický úřad</i>
<i>Reprezentativita:</i>	<i>Obyvatelstvo ČR ve věku od 15 let</i>
<i>Počet dotázaných:</i>	<i>922</i>
<i>Počet tazatelů:</i>	<i>78</i>
<i>Metoda sběru dat:</i>	<i>Osobní rozhovor tazatele s respondentem – dotazování CAPI</i>
<i>Výzkumný nástroj:</i>	<i>Standardizovaný dotazník</i>
<i>Kód tiskové zprávy:</i>	<i>ev241112</i>
<i>Otázky:</i>	<i>EV_10, ev_11, IDE_1</i>
<i>Zveřejněno dne:</i>	<i>12. listopadu 2024</i>
<i>Zpracoval:</i>	<i>Jan Červenka</i>

Slovníček pojmů:

Kvótní výběr – napodobuje strukturu základního souboru (u nás je to obyvatelstvo České republiky starší 15 let) pomocí nastavení velikosti vybraných parametrů, tzv. kvót. Jinými slovy kvótní výběr je založen na stejném procentuálním zastoupení vybraných vlastností. Pro tvorbu kvót používáme údaje z Českého statistického úřadu. V našich výzkumech jsou stanoveny kvóty na pohlaví, věk, vzdělání, region a velikost obce. Vzorek je tedy vybrán tak, aby procentuální podíl např. mužů a žen ve vzorku odpovídal procentuálnímu podílu mužů a žen v každém kraji ČR. Podobně je zachován procentuální podíl obyvatel jednotlivých krajů ČR, občanů různých věkových kategorií, lidí s různým stupněm dosaženého vzdělání a z různých velkých obcí.

Reprezentativní výběr je takový výběr z celé populace, z jehož vlastností se dá platně usuzovat na vlastnosti celé populace. V našem případě to tedy znamená, že respondenti jsou vybráni tak, abychom zjištěné údaje mohli zobecnit na obyvatele České republiky starší 15 let.

Vážení dat – způsob zvýšení reprezentativity souboru vzhledem k vybraným charakteristikám populace pomocí přiřazení váhy každému respondentovi. Váhy jsou vytvářeny pomocí metody iterativního proporčního vážení a pohybují se v rozsahu 0,333 až 3.

Centrum pro výzkum veřejného mínění (CVVM) je výzkumným oddělením Sociologického ústavu AV ČR, v.v.i.. Jeho historie sahá do roku 1946, kdy jako součást Ministerstva informací začal fungovat Československý ústav pro výzkum veřejného mínění. Současné Centrum vzniklo v roce 2001 převedením svého předchůdce (IVVM) z Českého statistického úřadu do Sociologického ústavu AV ČR, v.v.i.. Včlenění do vědecké instituce zaručuje kvalitní odborné zázemí a kredit pracoviště; jako součást akademického prostředí musí CVVM SOÚ AV ČR, splňovat veškeré nároky a dosahovat tak té nejvyšší odborné úrovně. Hlavní náplní práce oddělení je výzkumný projekt Naše společnost, v jehož rámci je prováděno deset šetření ročně. Jedná se o průzkum veřejného mínění na reprezentativním vzorku české populace od 15 let, kterého se vždy účastní přibližně 1000 respondentů. Omnibusová podoba dotazníku umožňuje pokrýt velkou šíři námětů, a do šetření jsou proto pravidelně řazena politická, ekonomická i další obecně společenská témata. Jsou využívány jak opakované otázky, které umožňují sledovat vývoj zkoumaných jevů, tak náměty nové, reagující na aktuální dění. Díky dlouhodobému a kontinuálnímu charakteru je tento vědecký projekt zkoumání veřejného mínění v České republice ojedinělý.